

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Світові фінансові кризи показують значний ступінь вразливості банківської системи України до несприятливих змін зовнішнього середовища – кон’юнктури світових та внутрішніх фінансових ринків. Досить часто банки опиняються в кризовому стані, незважаючи на те, що тривалий час демонстрували стабільність дотримання показників фінансової стійкості згідно вимогам НБУ, міжнародних фінансових організацій. Це дозволяє говорити як про недоліки управління фінансовою стійкістю в середині банків, так і про недоліки методології оцінки фінансової стійкості як наглядовими установами, так і приватними рейтинговими агентствами.

За таких обставин виняткового значення набуває необхідність визначення кількісних і якісних величин, які б характеризували стабільність і надійність банків, як рушіїв економічного розвитку країни. Тому важливим є обґрунтування визначення фінансової стійкості, основних критеріїв та показників її оцінки, встановлення місця цієї оцінки в системі фінансового аналізу та фінансового менеджменту.

Фінансова стійкість банківської системи – це комплексна категорія, яка відображає рівень фінансового стану та фінансових результатів банків, здатність виконувати свої зобов’язання та забезпечувати розвиток діяльності при збереженні кредито- та платоспроможності. Фінансова стійкість банку – це складова характеристика фінансової стабільності, його надійності, показниками якої, в свою чергу, є капітальна стійкість, ліквідність, прибутковість та ризик банку.

Головні елементи фінансової стійкості:

Капітальна стійкість банку. В її основі – обсяг власного капіталу, що забезпечує достатню суму грошових коштів, яку при необхідності можна використати для повернення депозитів, сформувати резерв для погашення непередбачених збитків чи боргів. Власний капітал банку є також джерелом фінансування розвитку банку, подолання негативних ситуацій, зумовлених форс-мажорними обставинами, запорукою необхідного реагування на кон’юнктуру кредитного ринку.

Комерційна стійкість банку виражає: рівень зв’язків банку з іншими суб’єктами ринкової інфраструктури; розвинутість і міцність взаємовідносин із державою; інтегрованість у систему міжбанківських відносин із державою; якість співпраці з кредиторами, дебіторами, клієнтами і вкладниками; залежність банківської сфери від стану еконо-

міки в цілому; міцність зв'язку між обсягом грошового і реального капіталу банку; концентрацію частки активів і приватних вкладів у розпорядженні одного фінансово-кредитного закладу; контроль значного обсягу фінансових потоків у країні.

Організаційна стійкість банку. Організаційна структура банку і механізм її управління повинні відповідати як реалізації основної функції фінансово-кредитного закладу, так і конкретному асортименту банківських послуг і продуктів, що лежать в основі тактики і стратегії банку. Організаційна структурна стійкість комерційного банку визначається функціонально-технічною документацією, що регламентує всі аспекти його діяльності, які стосуються як організаційної структури, так і специфічних банківських операцій.

Функціональна стійкість банку. Вона, по-перше, залежить від рівня спеціалізації банку в обмеженому колі послуг та продуктів, що дає змогу спеціалізованому банку раціональніше й ефективніше управляти власним і залученим капіталом. По-друге, універсалізація банку (або розширення його операцій) також веде до підвищення функціональної стійкості, оскільки це сприяє тому, що багато хто з клієнтів має можливість задовольнити весь асортимент своїх потреб у банківських продуктах і послугах в одному банку. І перший, і другий із зазначених критеріїв визначення функціональної стійкості банку та керування нею мають як позитивні, так і негативні аспекти. Так, високий рівень спеціалізації комерційного банку посилює його залежність від змін кон'юнктури на товарному й кредитному ринках і зумовлює перешкоди розширення банківських операцій у складних для банку ситуаціях.

У свою чергу універсалізація створює умови диверсифікації структури залучення грошових ресурсів від вкладників та інших клієнтів. Разом із тим розширення обсягу та асортименту послуг та продуктів, що надаються банком, може зумовити надмірне ускладнення організації й управління банком і, як наслідок, зниження його доходності, конкурентоспроможності, чутливості до потреб ринкового середовища.

Фінансова стійкість банку. Ця характеристика діяльності банку вміщує зазначені вище основні показники, що розкривають і синтезують результативність інших складових стійкості фінансово-кредитного закладу, насамперед обсяг і структуру власних засобів, рівень доходності і прибутковості, норму прибутку на власний капітал, дотримання встановлених показників ліквідності, мультиплікативну ефективність власного капіталу, обсяг створеної додаткової вартості.

Таким чином, фінансова стійкість банківської системи – це комплексна категорія, яка відображає рівень фінансового стану та фінансових результатів банків, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розвиток діяльності при збереженні кредито- та платоспроможності. Фінансова стійкість банківської системи – це головна умова її існування та активної діяльності. Вона формується під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів і оцінюється за допомогою як окремих показників, так і зведених комплексних показників, які лежать в основі рейтингових оцінок діяльності банків.

М. Л. Бардычева, аспірантка

Курского государственного университета, Российская Федерация

РЕГИОНАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО РОССИИ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В настоящее время трудно найти тему, которая была бы так актуальна и дискуссионна, как тема глобализации. Восприятие этого процесса отличается широкой амплитудой – от страстной апологетики до категорического неприятия, от убедительных аргументов в пользу глобализации до веских доказательств ее негативных последствий, от стремления ускорить глобализационные проявления и придать им необратимый характер до попыток отринуть глобализацию, вернуть человечество в доглобализационную эпоху или поскорее “проскочить” ее. Ни при всей разности и даже противоположности мнений глобализация – объективная реальность, с которой невозможно не считаться, практический и теоретический феномен, нуждающийся в серьезном анализе.

Развитие региональных интеграционных связей в России связано в первую очередь с территориями бывшего советского пространства. Прежде всего это страны Балтии – члены ЕС. Членство в ЕС не исключает участия стран в других экономических объединениях, если это согласуется с приоритетами их национальной экономической политики. По данным Минэкономразвития и торговли РФ, темпы роста внешнеторгового оборота со странами СНГ в 2010 г. находились в пределах 98,8–104,5 %, в том числе экспорта – 99–104,6 %, импорта – 98,6–104,3 %. Ведется работа по созданию благоприятных условий для успешной предпринимательской и банковской деятельности на территории России и стран СНГ. Этому должно способствовать:

- совместное участие в процессах приватизации и акционирования;
- устранение барьеров и ограничений во взаимной торговле;

Бакало І. І. Концептуальні основи фінансової стійкості банківської системи [Текст] / І. І. Бакало // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.) : у 2-х т. / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. - Т. 2. - С. 12-15.